

نقدی بر کتاب مبانی مدیریت ورزشی

مهرعلی همتی نژاد^۱، بهنام عاشقی^{۲*}

۱- استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، گیلان، ایران

۲- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، گیلان، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۲۰

تاریخ ارسال: ۱۳۹۹/۰۳/۲۶

A Review on the book “Fundamentals of Sports Management”

Mehr Ali Hematinejhad¹, Behnam Asheghi²

1- Professor in Sports Management, University of Guilan, Guilan, Iran

2- PhD Student in Sports Management, University of Guilan, Guilan, Iran

Received: (2020/06/15)

Accepted: (2020/07/10)

Abstract

The use of sport management is increasing in different areas of sport. On the other hand, nonprofit organizations in the field of sport are seeking to hire professionals in the field of sports management. Therefore, any book that wishes to focus on the specialization of sports management deserves criticism. The purpose of this study was to review and criticize the book “Fundamentals of Sports Management” and to do so, the book criticism method of the Critical Philosophical Research Book Institute was applied. The book was a compilation of Ghasemi, Kashkar and Rasakh, which was published in 2018 in Science and Motion Publications. The criticism tool for this work has been the Council of Review of Textbooks and Humanities Textbook Checklists and has used qualitative content analysis and multiple readings of the work to investigate bugs. According to the findings, the strengths of the book are in terms of the content of the material, the usefulness of the material, the novelty of the examples provided, and the use of tables to better understand the reader and the structure of typography and print quality. The weaknesses of the book are the content of bugs and ambiguities in the citation and the structured presence of lexical errors and non-citation of the Latin words in the manuscript, as well as the poor design, duplicate cover, and poor book binding quality of the book. It is hoped that by reviewing the book and examining its strengths and weaknesses, we will help to improve the reprint of the book after resolving the problems and subsequent books published in this field.

Keywords: Review and Criticiza, Sports Management, Fundamentals of Management, Physical Education, Book Review

چکیده

کاربرد مدیریت ورزشی در حوزه‌های مختلف ورزش در حال افزایش است. افزون‌براین، سازمان‌های غیرانتفاعی در زمینه ورزش به دنبال به‌کارگیری افراد متخصص در حوزه مدیریت ورزشی هستند؛ از این رو، هر کتابی بخواهد تلاش خود را به تخصصی کردن مدیریت ورزشی معطوف کند، درخور نقد و بررسی است. پژوهش حاضر با هدف نقد کتاب مبانی مدیریت ورزشی انجام شد که از روش نقد کتاب مؤسسه خانه کتاب و کاوشگری فلسفی انتقادی هم‌زمان استفاده شد. کتاب یادشده تألیف حمید قاسمی، سارا کشر و نازنین راسخ است که در سال ۱۳۹۷ در انتشارات علم و حرکت در نوبت اول چاپ شد. ابزار نقد این اثر چک‌لیست نقد کتاب شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی است و از تحلیل محتوای کیفی و بازخوانی‌های چندباره اثر به‌منظور بررسی اشکالات استفاده شده است. براساس یافته‌ها، قوت‌های کتاب از نظر محتوایی، شیوایی کلام و کاربردی بودن مطالب، جدید بودن مثال‌های ذکر شده و به‌کارگیری جداول برای فهم بهتر خواننده است. همچنین قوت‌های کتاب از نظر ساختاری، حروف‌نگاری و کیفیت چاپ آن است. مهم‌ترین ضعف‌های کتاب از نظر محتوایی، وجود اشکالات ابهام در استناددهی و منبع‌نویسی و از نظر ساختاری وجود اشتباهات لغوی و ارجاع‌ندادن لغات لاتین در پانویس است. همچنین طرح ضعیف و تکراری روی جلد و کیفیت پایین صحافی کتاب از دیگر اشکالات این اثر است. امید است با نقد کتاب مبانی مدیریت ورزشی و بررسی قوت‌ها و ضعف‌های آن به بهبود چاپ مجدد اثر بعد از برطرف کردن اشکالات و کتاب‌های چاپ‌شده بعدی در این زمینه یاری رسانیم.

واژه‌های کلیدی: نقد و بررسی، مدیریت ورزشی، مبانی مدیریت، تربیت بدنی، نقد کتاب.

Corresponding Author: Behnam Asheghi

E-mail: Behnam.Asheghi@yahoo.com

نویسنده مسئول: بهنام عاشقی

پست الکترونیک: Behnam.Asheghi@yahoo.com

مقدمه

جهان اسلام هیچ‌گاه خالی از سنت نقد نبوده است. نقد عقاید، نقد شعر و نقد کتاب در همه سده‌ها جریان داشته است و سنتی مستمر بوده است (مؤسسه خانه کتاب، ۲۰۰۷: ۹). نقد کتاب، نقد تولید فکر اندیشمندان است و چون بخشی از یافته‌های علمی بشر است، نمی‌توان آن را مصون از کاستی و خطا تصور کرد. نهادینه‌سازی، ترویج، شکل‌گیری و فرهنگ نقد در اجتماع راهکارهای گوناگونی مانند شناسایی موانع نقد و تلاش برای رفع آن‌ها و بهره‌گیری از مشوق‌های گوناگون برای نقادی و نقد دارد (حسینی و کشاورز، ۲۰۱۶: ۳۱). به نظر محققان یکی از راه‌های اشاعه فرهنگ نقد در جامعه، نقد آثار علمی است.

با وجود کیفیت نقد و داشتن سابقه طولانی، به نظر می‌رسد نقد در ایران عصر حاضر بسیار کمتر از تعداد چاپ کتاب باشد. با توجه به نیاز صنعت چاپ و نشر به نقد منصفانه کتاب به منظور بالا بردن سطح کیفیت کتاب، بررسی قوت‌ها و ضعف‌های کتاب از نگاه دیگران می‌تواند به نویسنده در بالا بردن کیفیت و کم کردن ضعف‌های آن کمک کند (عاشقی، ۲۰۱۹: ۱). نقد، آزمایشگاه علوم انسانی است (تقوی و ادیبی، ۲۰۱۰: ۹). نقد برای جامعه‌ای که می‌خواهد تعامل سازنده و مثبت میان افراد اجتماع آن برقرار باشد، حوزه‌ای بسیار مهم است (تقی‌آبادی و تقی‌آبادی، ۲۰۲۰: ۵۴).

نقد را به معنی شناختن محاسن و معایب گفته‌اند. نقد خوبی‌ها را از میان بدی‌ها پیدا کردن و کمک به اعتبار اثر است؛ زیرا نقد اثربخش یک کتاب می‌تواند در رفع ضعف‌های آن مؤثر باشد. بدون شک، نقد اصولی به بهتر شدن جایگاه یک اثر در بین آثار مشابه کمک می‌کند (ایزدپرست و حاجی‌انزلهانی، ۲۰۱۷: ۳۱).

می‌توان گفت فایده نقد کتاب از وظیفه آن جدا نیست و سودمندی آن به حسن انجام دادن وظیفه بستگی دارد. زرین‌کوب فایده نقد را در دو چیز خلاصه می‌کند: تهذیب ذوق عامه و تربیت فکر نویسنده که بی‌شک عمده‌ترین فواید نقد همین‌هاست (زرین‌کوب، ۱۹۹۷: ۴).

عموماً منظور از نقد مشخص کردن قوت‌ها و ضعف‌های هر اثر بدون جانب‌داری و پیش‌داوری است؛ به طوری که عیار موضوع نقد تا حد ممکن بر همگان آشکار شود (احمدی‌صفا، ۲۰۲۰: ۱). نقد می‌تواند در تعیین ارزش و سرنوشت کتاب برای چاپ مجدد مؤثر باشد؛ به طوری که مؤلف می‌تواند با نقد کتاب خود از قوت‌ها و ضعف‌ها شامل اشتباهات چاپی و قواعدی کتاب خود آگاه شود و در تجدید چاپ آن ضعف‌ها را برطرف کند.

منتقد در همه نقدها، نه فقط کتاب مدنظر، بلکه موضوع کتاب را نیز باید

شرح دهد و به ذکر خصوصیات آن بپردازد؛ البته گاه عنوان کتاب کاملاً مبین موضوع آن است؛ برای مثال، درباره افرادی که کمتر مشهور هستند باید اطلاعات بیشتری داده شود و بیشتر خوانندگان نیز بی‌شک به چنین اطلاعاتی نیازمند هستند؛ به عبارت دیگر، منتقد نباید فکر کند اشخاص و اشیائی که او به خوبی می‌شناسد، برای تمامی خوانندگان نیز آشنا هستند (سارتون^۱، ۲۰۰۸: ۵۱).

نگارش‌های انتقادی، حیطه‌ای از فعالیت‌های تحلیلی در عرصه منابع اطلاعاتی‌اند که در مجامع علمی از جایگاهی رفیع و ارزشمند برخوردار هستند. نقد منابع اطلاعاتی در دوران معاصر، فرایندی روشمند، مدون و علمی است که مبتنی بر مبانی روش‌شناسی علمی است (درودی، ۲۰۰۸: ۱۷۳). نقد کتاب، نقد تولید فکر اندیشمندان است و چون بخشی از یافته‌های علمی بشر است، نمی‌توان آن را مصون از کاستی و خطا تصور کرد. با نقد کتاب درسی دانشگاهی می‌توان مطالب مطمئن‌تر و مفیدتری در اختیار دانشجویان قرار داد و در نتیجه آموزش‌های دانشگاهی را به سوی وضعیت مطلوب‌تری پیش برد (قاسمی و همکاران، ۲۰۱۵: ۳۵).

تربیت‌بدنی و علوم ورزشی فرایندی است که هدف آن بهبود رشد و شکوفایی استعداد‌های انسان و تأمین سلامت و بهبود عملکرد اوست. در دهه اخیر، مبانی علمی رشته‌های تربیت‌بدنی به‌طور وسیعی گسترش یافته است. افراد حرفه‌ای در این عرصه خود را ملزم به شناخت و آگاهی از سایر حیطه‌های تخصصی و درک همبستگی متقابل آن کرده‌اند و این موضوع باعث شده است تعداد تخصص‌ها و گرایش‌های مرتبط با علوم ورزشی گسترش یابد. رشته مدیریت ورزشی با گرایش‌های مختلفی که دارد، تمام جنبه‌های مدیریتی در برنامه‌های مختلف ورزشی را در برمی‌گیرد و جامعه بزرگ ورزشی در ابعاد علمی و پژوهشی در پوشش فعالیت‌های علمی این گروه قرار می‌گیرند (وزارت علوم، تحقیقات و برنامه‌ریزی، ۲۰۱۴).

روش پژوهش

برای نقد کتاب روش‌های مختلفی وجود دارد که محققان در این پژوهش از روش مؤسسه خانه کتاب براساس «کتاب نقد» و کاوشگری فلسفی انتقادی، کتاب مبانی مدیریت ورزشی را نقد کردند. کاوشگری فلسفی انتقادی، جست‌وجوی مبانی منطقی، ارزش‌راهنما، روش استدلال و هنجارهای حاکم بر اندیشه‌هاست (هارگرسون^۲، ۲۰۰۸).

متممادی تدریس در حوزه مدیریت ورزشی است و می‌تواند به دانشجویان و علاقه‌مندان به ادامه تحصیل در رشته مدیریت ورزشی چه به‌عنوان مطالعه درسی یا کتاب راهنما و منبع ارشد و دکتری و چه به‌عنوان مطالعه آزاد برای مدیران و کارکنان سازمان‌های ورزشی به کار رود.

ساختار هر فصل از کتاب به‌نحوی است تا خواننده در درک مطالب و چگونگی کاربردی آن‌ها کمک کند. به این منظور در ابتدا هر فصل با اهداف کلی و یادگیری آن فصل آغاز می‌شود و با مقدمه‌ای ضمن ورود خواننده به فصل فراهم می‌شود. در ادامه محتوای هر فصل به اختصار توضیح داده می‌شود.

مؤلفان در فصل اول کتاب مفاهیم کلی مدیریت را مرور کردند تا ضمن آشنایی با مفاهیم پایه در مدیریت ورزشی، نگاهی اجمالی به روند شکل‌گیری مدیریت ورزشی، وظایف مدیر در ورزش، آشنایی با تصمیم‌گیری‌های ورزشی، آشنایی با منابع مدیریت در ورزش کنند. در انتهای فصل نیز به نقش‌های مدیر ورزشی و مهارت‌های مورد نیاز مدیر ورزشی پرداخته‌اند.

مؤلفان در فصل دوم مبانی نظری مدیریت ورزشی را با هدف کلی آشنایی با انواع مبانی نظری و کاربرد آن در مدیریت ورزشی شرح داده‌اند. منظور از نظریات سازمانی نظریاتی است که بیشتر بر ساخت و ترکیب سازمان، تقسیم کار، تخصصی‌کردن، کنترل عملکردها و سلسله‌مراتب فرماندهی تأکید دارند (حمیدی، ۲۰۰۵: ۲). در این فصل نظریه‌های مدیریت علمی، بوروکراسی، علم مدیریت، مدیریت اداری، روابط انسانی، مدیریت سیستمی، مدیریت اقتضایی و نظریه رفتار فردی و گروهی سازمانی به اختصار توضیح داده شده و کاربردهای آن در مدیریت ورزشی ذکر شده است.

در فصل سوم نگارندگان با هدف آشنایی با مبانی برنامه‌ریزی و کاربرد آن برای مدیر ورزشی، به تعاریف انواع برنامه‌ریزی در ورزش (ساده و پیشرفته) و کاربرد برنامه‌ریزی‌های راهبردی و عملیاتی در ورزش پرداخته‌اند. برنامه‌ریزی شامل تعریف اهداف کمی و کیفی سازمان‌ها، ایجاد استراتژی کلی برای دستیابی به این اهداف و سرانجام تدوین سلسله‌مراتبی جامع از برنامه‌ها برای تلفیق و هماهنگی فعالیت‌ها می‌شود (پی‌رابینز و دی-سنزو^۱، ۲۰۱۸: ۷۲).

در فصل چهارم نیز نگارندگان با هدف آشنایی با کاربرد مبانی سازمان‌دهی در ورزش به آشنایی با سازمان ورزشی و طبقه‌بندی سازمان‌های ورزشی، انواع ساختار و انواع مفاهیم کلیدی در ساختار ورزشی پرداخته‌اند. سازمان‌دهی فرایندی است که طی آن تقسیم کار بین افراد و گروه‌های

همان‌طور که گفته شد، از تلفیق دو روش ذکرشده، نقد کتاب مبانی مدیریت ورزشی بر اساس مراحل زیر صورت گرفت که عبارت‌اند از:

۱. معرفی کتاب؛
۲. معرفی نویسندگان؛
۳. اشاره به محورهای اصلی کتاب؛
۴. معرفی آثار مشابه؛
۵. بررسی ابعاد صوری، محتوای و ساختاری کتاب؛
۶. بیان اشکالات کتاب؛
۷. ذکر پیشنهادها؛
۸. در انتها ارزیابی و جمع‌بندی کتاب ذکر شده است.

برای گردآوری اطلاعات تحقیق از چک‌لیست «نقد کتاب شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها» استفاده شد. این چک‌لیست که به‌عنوان ابزار نقد کتاب‌های دانشگاهی استفاده می‌شود، در دو بعد شکلی و محتوایی تنظیم شده است. هر یک از این ابعاد معیارهای خاص خود را دارند. در بعد شکلی به جامعیت صوری، کیفیت چاپی و فنی، رعایت قواعد عمومی نگارش و ویرایش، و روان و رسا بودن پرداخته می‌شود. نظم منطقی و انسجام مطالب، منابع استفاده‌شده، تحلیل و بررسی و تجزیه و تحلیل علمی مسائل مدنظر، نوآوری و نو بودن، مبانی و پیش‌فرض‌ها، انطباق و جامعیت، انطباق با آخرین سرفصل‌های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نحوه به‌کارگیری ابزارهای علمی و اصطلاحات تخصصی معیارهای بعد محتوایی را تشکیل می‌دهند. برای تحلیل اطلاعات نیز از تحلیل محتوای کیفی و بازخوانی چندباره اثر استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

توصیف کتاب

یکی از ضروریات آموزش بهینه در حوزه مدیریت، به‌ویژه علم مدیریت ورزشی تألیف کتاب‌های تخصصی، نوین و کاربردی در این زمینه است. یکی از جدیدترین کتاب‌های حوزه مدیریت ورزشی، کتاب مبانی مدیریت ورزشی اثر حمید قاسمی به همراه سارا کشکر و نازنین راسخ است که در سال ۲۰۱۸ با شماره شابک ۳-۱۹-۸۵۰۰-۶۰۰-۹۷۸ در انتشارات علم و حرکت تهران برای اولین نوبت منتشر شد.

کتاب یادشده در قطع وزیری و جلد مقوایی در ده فصل و ۱۷۶ صفحه تنظیم شده است. این کتاب حاصل تلاش حمید قاسمی و همکارانش در سال‌های

معرفی آثار مشابه

- درباره موضوع مبانی مدیریت ورزشی یا مدیریت در ورزش، آثار متنوعی نوشته شده است که برای مثال می‌توان به چند نمونه مهم آن اشاره کرد:
۱. عنوان: راهنمای مدیریت ورزشی
اثر: راجر جکسون
ترجمه: محمد خبیری و همکاران
انتشارات: کمیته ملی المپیک، تهران، ۲۰۰۱
  ۲. عنوان: مدیریت معاصر در ورزش
اثر: ژانت بی. پارکز، بیورلی زنگر و جروم کوارتمن
ترجمه: محمد احسانی
انتشارات: دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ۲۰۰۳
  ۳. عنوان: مدیریت منابع انسانی در ورزش
اثر: چلادوری
ترجمه: مهدی طالب‌پور و صمد لعل‌بذری
انتشارات: دانشگاه فردوسی، مشهد، ۲۰۰۸
  ۴. عنوان: اصول سازمان و مدیریت ورزشی
اثر: حمید قاسمی و همکاران
انتشارات علم و حرکت، تهران، ۲۰۱۰
  ۵. عنوان: اصول و مبانی مدیریت در سازمان‌های ورزشی
اثر: غلام‌رضا شعبانی‌بهار
انتشارات: دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ۲۰۱۳
  ۶. عنوان: اصول و مبانی مدیریت در سازمان‌های ورزشی
اثر: مرتضی دوستی
انتشارات: بامداد کتاب، تهران، ۲۰۱۸
- تفاوت کتاب‌های ذکر شده در بالا با کتاب مبانی مدیریت ورزشی که در مقاله پیش رو در حال نقد کردن آن هستیم، این است که این کتاب در زمینه مدیریت ورزشی اثری جدید است و مؤلفان سعی کرده‌اند تقریباً تمام موارد مدیریت از جمله برنامه‌ریزی ورزشی، سازمان‌دهی ورزشی، نظارت و ارزیابی در ورزش، منابع انسانی، ارتباطات در ورزش و غیره را در آن لحاظ کنند.

معرفی مؤلفان اثر

حمید قاسمی دارای مدرک دکتری مدیریت ورزشی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات است و در زمان نگارش مقاله دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام‌نور بوده است. وی سال‌ها در حوزه رسانه و مدیریت

کاری و هماهنگی میان آنان به منظور کسب اهداف تعیین‌شده مشترک صورت می‌گیرد (کشاورز و فراهانی، ۲۰۱۴: ۹۱).

نویسندگان در فصل پنجم کتاب به مبانی مدیریت منابع انسانی و مالی در ورزش اشاره کرده‌اند و با توضیح فرایند مدیریت منابع انسانی و مفاهیم کلیدی آن و سپس آشنایی با بودجه‌بندی در ورزش این فصل را به پایان برده‌اند. موفقیت بیشتر سازمان‌ها به منظور دستیابی به اهداف استراتژیک به داشتن کارمندان مناسب بستگی دارد و همچنین تصمیم‌ها و روش‌های مدیریت منابع انسانی در جذب و نگهداری کارمندان مناسب بسیار مهم است (پی‌رایبیز و دی‌سنزو، ۲۰۱۸: ۲۱۱).

در فصل ششم کتاب مبانی مدیریت ورزشی، مؤلفان به آشنایی خوانندگان با هدایت و رهبری و کاربرد آن در ورزش پرداخته‌اند. رهبری عبارت است از تأثیرگذاری بر افراد تا با رغبت برای هدف‌های گروه تلاش کنند (کشاورز و فراهانی، ۲۰۱۴: ۴۵). در ادامه مؤلفان با تبیین انواع سبک‌های رهبری، رفتار افراد، تغییر در سازمان و آشنایی با مدیریت مذاکرات و جلسات به شرح هدف ذکر شده پرداخته‌اند.

در فصل هفتم کتاب، مؤلفان به نظارت و ارزیابی در ورزش پرداخته‌اند و با نگاهی به تفاوت بین نظارت، کنترل، ارزیابی و ارزشیابی به رابطه نظارت و ارزیابی با دیگر وظایف و فرایندهای نظارت و ارزیابی به آشنایی با الگوهای ساده و پیشرفته نظارت و ارزیابی پرداخته‌اند.

در فصل هشتم این کتاب، مؤلفان به بررسی فرهنگ سازمانی و کاربرد آن در مدیریت ورزشی پرداخته‌اند و با نگاهی اجمالی به مفهوم فرهنگ سازمانی به آشنایی با انواع فرهنگ و سطوح فرهنگ سازمانی و سرانجام آشنایی با خرده‌فرهنگ‌های ورزشی پرداخته‌اند.

در فصل نهم که به نظر می‌رسد یکی از فصل‌های مهم این کتاب است، مؤلفان به بحث ارتباطات در سازمان پرداخته‌اند و با تعریف مبانی ارتباطات که در عصر حاضر اهمیتی دوچندان دارد، به ارائه مبحث سکوت سازمانی و روابط عمومی و بین‌الملل در سازمان ورزشی پرداخته‌اند. در پایان این فصل نیز به سطوح مطلوب ارتباطات در سازمان اشاره کرده‌اند.

در فصل دهم یا فصل پایانی کتاب، مؤلفان به تخصص‌ها، گرایش‌ها و مشاغل حوزه مدیریت ورزشی اشاره کرده‌اند و با توضیح تاریخ تحول مدیریت ورزشی در جهان و تحولات دانشگاهی و فرصت‌های شغلی در انواع سازمان‌های ورزشی مباحث کتاب را به پایان برده‌اند.

ورزشی دارای پست‌های اجرایی بوده است.

سارا کشکر دارای دکتری مدیریت ورزشی از دانشگاه تربیت مدرس است و در زمان نگارش مقاله دانشیار و عضو هیئت‌علمی دانشگاه علامه طباطبائی بوده است.

نازنین راسخ دارای دکتری مدیریت ورزشی است و در زمان نگارش کتاب استادیار و عضو هیئت‌علمی پژوهشگاه علوم ورزشی کشور بوده است.

تفسیر اثر

کتاب مبانی مدیریت ورزشی به‌عنوان کتاب درسی در بعضی از دانشگاه‌ها تدریس می‌شود و هر کتابی را نمی‌توان به‌عنوان کتاب درسی در دانشگاه مدنظر داشت؛ حتی اگر برای برنامه درسی مخصوصی تهیه و تدوین و منتشر شده باشد؛ زیرا اگر با دقت نگاه شود، کتاب‌های دانشگاهی به‌طور عام و کتاب‌های دانشگاهی حوزه علوم تربیتی و انسانی به‌طور خاص، کاستی‌های و مزایای متفاوتی دارند؛ یعنی کتاب‌های دانشگاهی علوم تربیتی و انسانی از نظر کلی قوت‌هایی چون روان‌بودن، روشن و فهم‌پذیر بودن از حیث نگارشی، رعایت قواعد نگارشی و ویرایشی، تناسب حجم آثار با تعداد واحدهای درس مدنظر، درست‌بودن حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی و لحاظ‌شدن جامعیت صوری، و ضعف‌هایی مانند داشتن اشتباهات چاپی، نامناسب‌بودن طرح روی جلد، صحافی و کیفیت چاپ دارند. در بعد محتوایی نیز معادل‌سازی مناسب و استفاده از اصطلاحات تخصصی، جامعیت آثار، تناسب موضوعی و محتوایی آثار با اهداف درس، انطباق محتوای آثار با عنوان و فهرست آن‌ها، نظم منطقی و انسجام مطالب در فصول و کل، کفایت و اعتبار علمی منابع، رعایت بی‌طرفی علمی در تحلیل‌ها، رویکرد آثار به فرهنگ و ارزش‌های اسلامی و مسائل نظام جمهوری اسلامی، از قوت‌های این کتب است؛ اگرچه ضعف‌هایی مانند استفاده‌نکردن از ابزارهای علمی، تطابق‌نداشتن با سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی، نداشتن نوآوری، روزآمدنبودن اطلاعات و داده‌ها، ابهام در استنادات و ارجاعات و طرح‌نکردن سؤال یا نداشتن افق جدید در این کتاب‌ها وجود دارد (حسینی و مطور، ۲۰۱۲: ۱۴۰)؛ بنابراین بررسی چنین آثاری علاوه‌بر اثرگذاری بر محتوا و کیفیت کتاب‌های مشابه، به بهبود و افزایش اندیشه منجر می‌شود و نویسندگانی که قصد نوشتن چنین آثاری را دارند، می‌توانند با مراجعه به این پژوهش‌ها، آثار کامل‌تر و بهتری را در زمینه یادشده تألیف کنند.

پژوهشگران در این مقاله تلاش می‌کنند با بررسی قوت‌ها و ضعف‌های کتاب مبانی مدیریت ورزشی و طرح پیشنهادهایی به کیفیت بهتر آن در

چاپ‌های بعدی یاری رسانند.

با توجه به چک‌لیست نقد کتب درسی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، نقد کتاب در دو نوع نقد شکلی و نقد محتوایی انجام می‌شود که در ادامه درباره آن‌ها توضیح داده می‌شود.

تفسیر شکلی کتاب مبانی مدیریت ورزشی:

- ابتدا می‌توان بیان کرد که در جلد کتاب، اصول مدیریت به شکل فراگردی حول محور ورزش دوومیدانی که به‌عنوان مادر ورزش‌ها شناخته می‌شود، آمده است که با موضوع کتاب ارتباط ندارد، اما به‌نظر می‌رسد طراح جلد از ذهنیت یکسانی در به‌کاربردن این طرح در کتاب‌های دیگر بهره برده است و این طرح با شباهت بسیار زیادی در یکی از کتاب‌های دیگر همین انتشارات (ورزش و مدیریت بیماری‌ها) به‌کار برده شده است که می‌توانست زیباتر و خلاقانه‌تر و منحصربه‌فرد باشد.

- در کتاب با استفاده از عکس‌ها، نمودارها و جدول‌ها به تعریف و توضیح مطالب پرداخته شده است که این امر بر خواننده اثرگذاری بیشتری دارد. افزون‌براین، موضوعات عکس‌ها در مواردی بسیار به‌روز است که از این نظر خواننده را شگفت‌زده می‌کند.

- تعداد صفحات و حجم کتاب برای توضیح مبانی مدیریت ورزشی به‌نظر مناسب است و خواننده را با حجم زیاد مطالب خسته نمی‌کند.

- موضوعی که به آن توجه بسیار شده است، وجود پیشنهاد فعالیت‌هایی برای یادگیری در انتهای فصل و همچنین طرح سؤال‌هایی برای درگیرکردن بیشتر ذهن خواننده با مسائل مطرح‌شده هر فصل است.

- از نظر روان‌بودن، ساده‌خوانی و لحن نویسندگان و شیوایی کلام، این کتاب مانند بیشتر آثار منتشرشده از حمید قاسمی پذیرفتنی است و فهم‌پذیر است و قابل یادگیری است.

اشکالات دستوری و نگارشی

هر کتابی که ابتدای راه است و تاکنون در نخستین نوبت چاپ شده است، معمولاً اشکالات کوچک ساختاری و اشتباهات چاپی دارد که به بازخوانی قبل از چاپ مربوط است که می‌باید این اشکالات در آنجا اصلاح می‌شد، اما گاهی اوقات به‌علت تعدد کتاب برای چاپ‌شدن و رسیدن به زمان تحویل کار بازخوانی با سرعت بیشتری صورت می‌گیرد که باعث به‌وجودآمدن این اشکالات می‌شود. کتاب مبانی مدیریت ورزشی نیز مانند

۱۴- در صفحه ۱۵۱ در پاراگراف زیر جدول ۹-۱۳ در خط هفتم، به جای «مورد کم‌توجهی قرار گیرند»، «قرار نگیرند» درج شده است؛

۱۵- در صفحه ۱۵۷ در بخش اهداف یادگیری مورد اول «جهان و ایران»، «و» جا افتاده است؛

۱۶- در صفحه ۱۶۰ در پاراگراف دوم خط پنجم می‌توان به جای واژه «انگلیسیان»، «انگلیسی‌ها» را به کار برد؛

۱۷- در صفحه ۱۶۰ در پاراگراف دوم خط نهم تاریخ تأسیس باشگاه کلوب ایران ۱۳۳۸ نوشته شده است که به نظر می‌رسد ۱۲۹۶ است که با تغییر نامش در سال ۱۳۰۲ نمی‌خواند.

منابع استفاده‌شده

یکی از مهم‌ترین مواردی که در کتب علمی و نقد و بررسی می‌شود، شیوه‌استناددهی و رعایت آن است. همه منابع استفاده‌شده در کتاب مبانی مدیریت ورزشی به تعداد ۵۱ عنوان منبع که در پایان کتاب از آن‌ها نام برده شده است، از منابع معتبر است، ولی در استناددهی ابهام‌ها و ایرادهایی وجود دارد. شایان ذکر است روش استناددهی بر مبنای APA است.

این اشکالات عبارت‌اند از:

- ۱- تمام فصل اول کتاب فاقد منبع و استناددهی است؛
- ۲- اولین استناد در اواسط فصل دوم کتاب است؛
- ۳- با توجه به اینکه این اثر جزو کتب دانشگاهی است، رویکرد استناددهی یکسان نبوده است و بعضی از منابع ذکر شده با شماره صفحه و بعضی دیگر بدون شماره صفحه است؛
- ۴- در صفحه ۲۸ در پاراگراف دوم منبع (کوئن، ۱۳۷۵) ذکر شده است؛ در صورتی که در منبع‌نویسی پایان کتاب سال منبع ۱۳۷۰ ذکر شده است که در صفحات ۱۲۲ و ۱۲۳ این منبع موجود است؛
- ۵- در صفحه ۴۶ منبعی با عنوان (دیوید، ۱۳۸۶) ذکر شده است که در منبع‌نویسی انتهای کتاب موجود نیست؛
- ۶- در صفحه ۸۲ در پاراگراف آخر منبعی با عنوان (قاسمی، ۱۳۸۷) موجود است که در منبع‌نویسی انتهای کتاب موجود نیست؛
- ۷- در انتهای صفحه ۱۲۶ منبعی با عنوان (امیری کرمانشاهی، ۱۹۹۲) ذکر شده است که در منبع‌نویسی انتهای کتاب این منبع با این تاریخ موجود نیست و سال منبع ۱۳۷۲ است؛
- ۸- در صفحات ۱۲۹ و ۱۳۰ منبعی با عنوان «شاین» با دو تاریخ ۱۹۸۹ و ۱۳۸۰ آمده است که در منبع‌نویسی انتهای کتاب با تاریخ ۱۳۸۳ آمده است

خیلی از کتاب‌های دیگر این اشکالات کوچک را دارد؛ بنابراین محققان مطالعه حاضر با هدف کمک به افزایش نکات مثبت کتاب و کم کردن اشکالات کوچک آن با مطالعه دقیق و خط به خط این اثر این اشکالات کوچک را یافتند و امید است در صورت چاپ مجدد این اشکالات نیز برطرف شود. این اشکالات عبارت‌اند از:

- ۱- کلمات «بازخور» یا «بازخورد» هر دو درست است و کاربرد دارد، اما رویه کتاب در استفاده از این کلمه یکنواخت نیست؛ به طوری که در بعضی فصول از «بازخور» و در بعضی دیگر از «بازخورد» استفاده شده است؛
- ۲- در ارزشیابی‌های پایان هر فصل سؤال‌ها شماره‌گذاری نشده است؛
- ۳- در پاراگراف دوم صفحه ۸ بهتر است به جای استفاده از جمله «سازمان ورزشی از دو نفر و بیشتر ...» از جمله «دو نفر و یا بیشتر» استفاده شود؛
- ۴- در صفحه ۲۲ ردیف دوم جدول ۲-۱، به نظر می‌رسد کلمه «حدس‌های بخردانه‌ای» شیوا و گویا نیست و واژه «زیرکانه» گزینه‌ای بهتر است؛
- ۵- در صفحه ۳۷ پاراگراف دوم واژه «سامانمند» واژه‌ای سلیس نیست و می‌توان به جای آن از کلمات روان‌تری مانند «سازمان‌دهی‌شده» استفاده کرد؛
- ۶- در صفحه ۷۹ جدول ۵-۶ در گزینه ۵، معادل انگلیسی واژه «پروکراستین» در پانویس نیامده است؛
- ۷- در صفحه ۷۹ پاراگراف اول بعد از جدول به جای «می‌شود» در جمله «جزئیات لازم برای هر فعالیت را مشخص می‌شود» می‌باید «می‌کند» به کار برده شود؛
- ۸- در صفحه ۸۶ در پانویس در توضیح هم‌آوایی «تفریح و تفریق» به اشتباه «تفرق» نوشته شده است؛
- ۹- در صفحه ۹۰ در جدول ۵-۲۱ ردیف ۱۴ در عبارت «هم‌ارز ریال» هم سمت پرازنرها برعکس است و هم منظور نویسندگان از کلمات مشخص نیست. به نظر می‌رسد منظورشان هزینه‌های ارزی-ریالی بوده است؛
- ۱۰- در صفحه ۱۰۵ در پاراگراف خلاصه فصل ششم به جای جمله «مدیر رفتار فرد» می‌باید «مدیریت رفتار فردی» قید شود؛
- ۱۱- در صفحه ۱۱۲ در جدول ۷-۴ در ردیف دوم به جای «بازخور ۳۶۰» به اشتباه «۳۶» درج شده است؛
- ۱۲- در صفحه ۱۱۹ در آخرین خط به جای «بازخور ۳۶۰» به اشتباه «بازخور ۳۶» درج شده است؛
- ۱۳- در صفحه ۱۴۲ به جای «به‌دنبال کسب نتیجه خاصی از گفتگو باشند» به اشتباه «باشند» درج شده است؛

ایرانی و اسلامی ماست، می‌توان گفت این اثر با سعی در نشان دادن مبانی درست مدیریت در ورزش با اصول و ارزش‌های اسلامی و ایرانی سازگاری و هماهنگی لازم را دارد.

یکی دیگر از مواردی که می‌توان نگارش این اثر را متفاوت از آثار مشابه دانست، خلاقیت و نوآوری در فصل آخر کتاب است که به توضیح انواع گرایش‌ها و مسیرهای شغلی در زمینه مدیریت ورزشی پرداخته است که در آثار دیگر کمتر یافت می‌شود.

با توجه به اینکه موضوع کتاب مبحثی کلاسیک است، طبیعی است که منابع آن نیز کلاسیک باشند و منبع جدید نباشند، اما منابع استفاده‌شده از نظر اعتبار، اعتبار بالایی دارند و قابل استناد هستند.

با توجه به اینکه این کتاب به‌طور انحصاری به‌عنوان منبع درسی اعلام نشده است و به‌عنوان مکمل درس مبانی مدیریت ورزشی است که در دانشگاه پیام‌نور تدریس می‌شود، می‌توان گفت به‌دلیل روان بودن مطالب کتاب، درک و یادگیری برای دانشجویان راحت‌تر است و به نظر می‌رسد با اهداف علمی تعیین‌شده همخوانی دارد و با استفاده درست از ابزارهای علمی با مخاطبان خود به راحتی ارتباط برقرار می‌کند.

از نظر روان بودن و معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی، کتاب مطلوب است و ابهام قابل تأمل در آن وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به پیشرفت روزافزون علم مدیریت و رخنه کردن آن به سایر علوم و همچنین وابستگی و پیشرفت سیاسی و اقتصادی کشورها به علوم مدیریت، رشته تربیت‌بدنی نیز از این علم بی‌نیاز نیست و برای موفقیت روزافزون نیازمند به فهم و دانستن اصول مدیریت است. در این زمینه نگارش کتاب‌های استاندارد و به‌روزی که بتوانند اصول و مبانی مدیریت را به دانشجویان یا حتی شاغلان در امور ورزش بیاموزند، کمک شایانی به پیشرفت ورزش کشورمان می‌کند، یکی از کتاب‌های آموزش مبانی مدیریت در تربیت بدنی کتاب مبانی مدیریت ورزشی به قلم قاسمی، کشکر و راسخ است که در سال ۲۰۱۸ برای اولین بار به چاپ رسیده است.

اشاره به قوت‌ها و ضعف‌های این کتاب می‌تواند به مؤلفان آن در چاپ مجدد کمک کند و سایر نویسندگان علاقه‌مند به حوزه مربوط می‌توانند به پژوهش‌های این چنین که درباره نقد و بررسی آثار نویسندگان بزرگ و به نام حوزه خود هستند مراجعه کنند، از این پژوهش‌ها ایده بگیرند و به قوت‌های بیشتر آثار بپردازند و از ضعف‌های آن‌ها بکاهند.

همان‌طور که در این مطالعه ذکر شد، کتاب مبانی مدیریت ورزشی قوت‌های

که هیچ‌کدام از این تاریخ‌ها با هم همخوانی ندارند؛

۹- در صفحه ۱۳۰ کتاب منبعی با عنوان (هچ، ۱۹۹۷) آمده است که باز هم در منبع‌نویسی پایان کتاب تاریخ آن در دو منبع متفاوت یکی ۲۰۰۶ و دیگری ۱۳۸۹ ذکر شده است که با منبع ذکرشده در متن کتاب همخوانی ندارند؛

۱۰- در صفحه ۱۴۵ در پاراگراف منبع (رضاییان، ۱۳۸۷) ذکر شده است؛ در صورتی که در منبع‌نویسی پایان کتاب سال منبع ۱۳۸۴ درج شده است؛

۱۱- در منبع‌نویسی انتهای کتاب ۵۱ منبع ذکر شده است، اما در متن کتاب از ۲۹ منبع اسم برده شده است.

تحلیل محتوایی کتاب

محتوای کتاب همان‌طور که از اسم آن برمی‌آید، درباره مبانی مدیریت ورزشی است و به‌طور خلاصه و کلی به جنبه‌های مختلف مدیریت در ورزش پرداخته شده است؛ بنابراین محتوای داخلی با عنوان کتاب و فهرست آن متناسب است و مؤلفان توانسته‌اند به اهداف کلی کتاب دست پیدا کنند، اما با توجه به قدیمی بودن همه مطالب و کتاب‌هایی که با عنوان دروس مدیریت در کشور تدریس می‌شوند می‌توان گفت این کتاب نیازهای کنونی علمی و کاربردی کشور را که در واقع اصول کاربردی مهارت‌های مدیریتی و ارتباطی و بین‌المللی در ورزش است، برطرف نکرده است و به‌نوعی نسخه به‌روزشده همان اطلاعات کلاسیک است.

در ادامه می‌توان به نظم منطقی‌ای که در فصول کتاب مشاهده می‌شود و اصطلاحات کاربردی و تخصصی و معادل‌های رایج و فهم‌پذیر آن و به‌کاربردن انواع جدول‌ها به‌منظور تفهیم مطالب کتاب اشاره کرد. ابزارهای علمی مدنظر در کتاب شامل پیش‌گفتار، مقدمه، فهرست، جمع‌بندی نهایی، نتیجه‌گیری، آزمون، جدول، تصاویر، نمودار و غیره است (حسینی، بی‌تا) که در این اثر به‌خوبی از آن‌ها استفاده شده است و در مواردی بسیار به‌روز هستند.

ارائه خلاصه‌ای کوتاه با نگاه کلی به هر فصل در انتهای همان فصل یا همان‌طور که یاد شد، ارائه ارزیابی‌هایی به‌منظور درگیر کردن ذهن خواننده به‌منظور به‌خاطر سپردن بهتر مطالب در کتاب مبانی مدیریت ورزشی مشاهده می‌شود.

نگارندگان این کتاب اغلب در توصیف موارد مختلف مبانی مدیریت در ورزش سعی داشته‌اند و در پاره‌ای مواقع از تحلیل‌های به‌روز استفاده کرده‌اند که این کار به روزآمدی کتاب کمک شایانی کرده است.

با توجه به اینکه ترویج ورزش و تندرستی از اصول و ارزش‌های همیشگی

- زیادی دارد؛ از جمله:
- ۱- شیوایی و رسابودن کلام؛
  - ۲- کاربردی بودن مثال‌های ذکرشده؛
  - ۳- کیفیت چاپ عکس‌ها و به‌روزر بودن آن‌ها در زمینه مسائل روز مرتبط با حوزه مدیریت ورزشی؛
  - ۴- اشاره به گرایش‌ها و فرصت‌های شغلی مربوط به مدیریت ورزشی.
- از ضعف‌های کتاب ذکرشده می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- ۱- طراحی جلد تکراری؛
  - ۲- کیفیت پایین مقوای جلد که با یک بار خواندن شکل و قوام خود را از دست می‌دهد؛
- ۳- مهم‌ترین ضعف کتاب، منبع‌نویسی و استناددهی است که به آن اشاره شد؛
- ۴- وجود اشکالات نگارشی که در مقاله به آن‌ها اشاره شد.

ارائه راهکارهای اجرایی

پیشنهاد می‌شود مؤلفان کتاب مبانی مدیریت ورزشی در چاپ‌های بعدی اشکالات ساختاری و محتوایی ذکرشده، به‌ویژه اشکالات استناددهی را برطرف کنند و سایر محققان و مؤلفان که در این حوزه فعالیت دارند، با توجه بیشتر به روزآمدی کتاب‌ها و آثار خود تلاش کنند خوانندگان با مطالعه آثار آن‌ها به‌خاطر استفاده از منابع قدیمی دچار خستگی نشوند.

References

- 1- Ahmadi Safa, M. (2020). Book review of principles and methods of research in applied linguistics: Critical review of humanities texts and programs. *Institute for Humanities and Cultural Studies*, 19(6), 1-24. (Persian)
- 2- Asheghi, B. (2019). Book review of media activities in sport. *Journal of Inclusive Management*, 5(2), 1-7. (Persian)
- 3- Book House Institute. (2007). Book review and book review. Tehran: Book House Institute. (Persian)
- 4- Dorudi, F. (2008). Factors influencing book review. *National Studies on Librarianship and Information Organization*, 19(3), 173-184. (Persian)
- 5- Eyzadparast, L., & Hajjanzani, S. (2017). Review and book review of practical skills in sport management. *Journal of Communication Management in Sport Media Quarterly*, 13, 30-39. (Persian)
- 6- Ghasemi, H., Kashkar, S., & Eyzadparast, L. (2015). Book review methodology. Tehran: Sociologists. (Persian)
- 7- Hamidi, M. (2005). Management of sports organizations. Tehran: Payam Noor. (Persian)
- 8- Hargerson, N. L. (2008). Philosophical research: Developmental criticism (M. J. Pakseresht, Trans). Tehran: Position and Research Institute of Education. (Persian)
- Hosseini, Seyed Mohammad Hossein. (n. d.). Critique of secondary school textbook. *Critical Journal of Texts and Programs in Humanities*. Institute for Humanities and Cultural Studies. In Press. (Persian)
- 9- Hosseini, S. M. H., & Keshavarz, S. (2016). Instituting a critical culture in the scientific society with which scientific paradigm: Modernism, postmodernism, or chaos-complexity? *Critical Review of Humanities Texts and Programs*, Institute for Humanities and Cultural Studies, 17(6), 29-53. (Persian)
- 10- Hosseini, S. M. H., & Motavarr, M. (2012). A review on academic textbooks in educational sciences in Iran. *Academic Textbook Research and Writing*, 26, 114-119. (Persian)
- 11- Keshavarz, L., & Farahani, A. (2014). Management of sports organizations. Tehran: Iranian Association of Physical Education and Sport Sciences. (Persian)
- 12- Ministry of Science, Research and Planning. (2014). Sport Management Doctoral Curriculum. Tehran: Ministry of Science and Technology Research. (Persian)
- 13- P. Robbins, S., & De Senzo, D. E. (2018). Principles of management (M. Arabi, S. M., M. A. Mohammad Rafiei, & B. Asrari Ershadi, Trans) (16th ed.). Tehran: Culture and Management. (Persian)
- 14- Sarton, G. (2008). Review of scientific and research books (K. Fani, Trans). Tehran: Book Publishing House. (Persian)
- 15- Taghavi, S. M. A., & Adibi, M. (2010). The weakness of the tradition of criticism in political science research in Iran. *Journal of Political Science*, 5(2), 7-27. (Persian)
- 16- Taghiabadi, M., & Taghiabadi, H. (2020). Judgment, football and the media: A critical discourse discussion on (90) TV show. *Journal of Communication Management in Sports Media*, 7(2), 53-68. (Persian)
- 17- Zarinkub, A. (1997). Understanding literary criticism. Tehran: Speech Publications. (Persian)